

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel. 8 706 62 008, faks. 8 706 62 000, el.p. aaa@aaa.am.lt, http://gamta.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

UAB „GJ Magma“
Vaiveučio g. 18, Vilnius

2017-12-04
Į 2017-10-03

Nr. (28.4)-A.4-12694
Nr. Prašymą

Kopija
Adresatams pagal sąrašą

ATRANKOS IŠVADA DĖL IŠTEKLIŲ GAVYBOS ATNAUJINIMO JUODŽIUKO DURPIŲ TELKINYJE POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

1. Informaciją pateikė. UAB „GJ Magma“, Vaiveučio g. 18, Vilnius, kontaktinis asmuo – inžinierius – ekologas Edvardas Grencius, kontaktinis telefonas 8 5 2318178, el. paštas: gjmagma@gmail.com

2. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas. UAB „Consilior“ Laisvės pr. 60-1107, Vilnius, telefonas +370 620 55021, el. p.: giparson@gmail.com.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas. Išteklių gavybos atnaujinimas Juodžiuko durpių telkinyje.

Atranka dėl planuojamos ūkinės veiklos atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedo 2.1 punkto nuostatomis: durpių gavyba (kai gavybos plotas – mažiau kaip 150 ha, bet daugiau kaip 0.5 ha).

4. Planuojamos ūkinės veiklos vieta. Žilinių k., Jakėnų sen., Varėnos r. sav.

5. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas. Planuojamas naudoti plotas apima apie 63,01 ha (I blokas - 9,72 ha, II blokas - 53,29 ha). Durpių išteklių gavybą numatoma vykdyti tik detaliam išžvalgyto telkinio ribose, anksčiau įrengtuose gavybos laukuose. Juodžiuko durpynas buvo eksploatuojamas nuo 1985 iki 1990 metų. Aplink planuojamą naudoti plotą iškasti apjuosiantieji, viduje surenkamieji, o už jo nuvedamieji grioviai. Nagrinėjamame plote esančiuose gavybos laukuose iškastas tankus barelinių griovių tinklas, o pošūsninėse juostose įrengtas uždaras drenažas. Visas durpių telkinio nusausinimo tinklas ir toliau pakankamai gerai funkcionuoja, neleidamas patvinti durpynui ir aplinkinėms teritorijoms. Po durpyno eksploatacijos ankstesniais metais buvo atlikta nauja detali telkinio geologinė žvalgyba, o ištekliai patvirtinti Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos Žemės gelmių išteklių aprobavimo komisijos 2004 m. spalio 4 d. protokolu Nr. 4-19 (203). Planuojamas kasybai naudoti plotas (I blokas) - 9,72 ha patenka į valstybinę žemę, kurioje nėra suformuoto žemės sklypo, II blokas - 53,29 ha patenka į valstybei priklausantį miškų ūkio paskirties žemės sklypą (Kadastrinis žemės skl. Nr. 3885/0007:75), kurį patikėjimo teise valdo VĮ „Valkininkų miškų urėdija“. Suformuotas žemės sklypas (Kadastrinis žemės skl. Nr. 3885/0007:75), į kurį patenka planuojamas naudoti plotas, turi specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose nustatytus apribojimus – II. Kelių apsaugos zonos, XXVI. Miško naudojimo apribojimai, XXVIII. Vandens telkiniai ir XXIX. Paviršinio

vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos. Planuojamame naudoti plote nėra jokių natūralių vandens telkinių (pagal Georeferencinių duomenų rinkinį GDR10LT). Planuojama veikla atitinkamai nebus vykdoma natūralių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje ir vandens telkinių apsaugos zonoje. Vertinamas plotas patenką tik į dalį žemės skl., kurio kadastrinis Nr. 3885/0007:75. Šio žemės sklypo bendras plotas yra daugiau nei 208 ha, o apribojimai specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose XXVIII. Vandens telkiniai ir XXIX. Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos nustatyti tik daliai žemės sklypo, į kurią nepatenka planuojamas naudoti plotas. Planuojamas naudoti plotas yra apleistas eksploatuotas durpynas, palengva apaugantis savaiminio išsisėjimo medžiais ir krūmais. Pagal Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro duomenis mišku yra apaugę apie 27 ha planuojamo naudoti ploto. Visas planuojamame naudoti plote augantis miškas yra priskirtas IV grupės ūkiniams miškams. Vyraujančios medžių rūšys yra pušys ir beržai. Vidutinis medžių amžius kinta 20 – 40 metų intervale. Naudojimo plano rengimo metu (sekančiame dokumentų rengimo etape) I bloke valstybinėje žemėje bus suformuotas žemės sklypas, o II bloke esantis planuojamas naudoti plotas bus padalintas. Pagal Lietuvos Respublikos Miškų įstatymo 11 straipsnio 4 punktą miško žemėje galimas naudingųjų iškasenų eksploatavimo teritorijų formavimas ir naudojimas, kai nėra galimybės šių iškasenų eksploatuoti ne miško žemėje savivaldybės teritorijoje arba kai baigiamas eksploatuoti pradėtas naudoti telkinys ar jo dalis, dėl kurių yra išduotas leidimas naudoti naudingąsias iškasenas. Vadovaujantis paminėta miškų įstatymo nuostata, buvo kreiptasi į Lietuvos geologijos tarnybą prie Aplinkos ministerijos su prašymu pateikti visų nenaudojamų durpių telkinių sąrašą, kurie yra Varėnos rajono savivaldybėje ne miško žemėje. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos gautame 2017-09-04 d. rašte Nr. (7)-1.7-3804 nurodė, kad Varėnos rajono savivaldybės teritorijoje ne miško žemėje nėra detalčiai išžvalgytų nenaudojamų durpių telkinių. Greta esantys, besiribojantys suformuoti žemės sklypai, pagrinde yra miškų ir žemės ūkio paskirties. Aplink karjerus nėra išskiriamos sanitarinės apsaugos zonos. Tad aplinkinėms teritorijoms ir gretimoms žemės sklypams nebus nustatyta jokių papildomų apribojimų. Žemės sklypų pagrindinė naudojimo paskirtis bus pakeista/nustatyta kita, numatant naudojimo būdą – naudingųjų iškasenų teritorijos. Tikslesni žemės sklypo formavimo, padalinimo sprendiniai bus numatyti naudojimo plano rengimo metu. Žaliavai iš karjero išvežti bus naudojamos vietiniu išvežimo žvyrkeliu, kuriuo transportas iš karjero pasieks rajoninį kelią Nr. 4724 (Onuškis – Žiliniai – Puodžiai). Išvežimo atkarpa (apie 800 m) iš durpyno bus sutvarkyta ir pritaikyta sunkiasvorės technikos judėjimui. Toliau visa žaliava bus gabenama viešo naudojimo keliais, kuriuose nėra jokių apribojimų sunkiojo transporto judėjimui. Planuojamas išvežimo kelias pasirinktas siekiant išvengti sunkiojo transporto judėjimo per Žilinių gyvenvietę bei vežimo vietinės reikšmės žvyrkeliais nuo durpių telkinio pietų, pietvakarių kryptimis. Numatoma, kad susisiekimas tarp abiejų išteklių blokų vyks palei griovį įrengtu pravažiuoju. Durpyno viduje judės tik specialusis tam pritaikytas karjero transportas. Ties įvažiuoju į durpyną, kur nėra durpių išteklių bus įrengta gamybinė aikštelė su kieta danga, kur į sunkvežimius bus pakraunama žaliava. Gamybinėje aikštelėje darbuotojų poreikiams bus įrengtos konteinerinio tipo patalpos. Elektros energija bus gaminama generatoriuje. Eksploatuojant durpyną nenumatomas prisijungimas prie inžinerinių tinklų. Planuojamos durpių gavybos apimtys sudarys apie 30 tūkst. m³ per metus. Visame Juodžiuko durpių telkinyje pramoniniai durpių ištekliai sudaro 2564 tūkst. m³, iš jų šviesių durpių - 1119 tūkst. m³. Buvusiuose gavybos laukuose (planuojamame naudoti plote) pramoniniai durpių ištekliai sudaro

1348 tūkst. m³, iš jų šviesių durpių – 767 tūkst. m³. Vidutinis pramoninis durpių klogo storis planuojamame naudoti plote sudaro apie 2,2 m, tame tarpe šviesių per 1,2 m. Šiuo metu nusausinto durpyno aeracijos zonoje atsidūręs durpių klogas dėl gausaus deguonies kiekio pradėjo mineralizuotis. Organinė medžiaga ėmė nykti, pradėjo didėti pelenų kiekis. Šiuo metu dėl mineralizacijos proceso yra pažeistas paviršinis durpių klogo sluoksnis (apie 5 – 10 cm). Neeksploatuojami išteklių ir toliau genda, tuo pačiu teršdami aplinką (anglies dvideginio bei metano dujomis). Juodžiuko durpių telkinyje iškastos mažos skaidos durpės bus naudojamos kaip žaliava substratų gamybai. Tuo tarpu, geros skaidos durpės bus naudojamos kaip kuras. Visa žaliava iš telkinio tolimesniam perdirbimui/naudojimui bus transportuojama didelės keliamosios galios sunkvežimiais. Prieš pradėdant durpių eksploataciją, pirmaisiais karjero eksploatavimo metais bus atliekami paruošiamieji apleistų gavybos laukų atnaujinimo darbai. Sutvarkius durpių gavybos laukus, mažaskaidės (šviesios) ir geros skaidos (tamsios) durpės bus kasamos atitinkamai gabaliniu ir trupininiu gavybos būdais. Pradžioje bus kasamos šviesios durpės gabaliniu būdu, kadangi jos išplitusios viršutinėje durpių klogo dalyje. Vėliau, išeksploatavus mažaskaides durpes, bus kasamos trupininiu būdu apatinėje klogo dalyje esančios geros skaidos žemapelkinės durpės. Kasant mažaskaides (šviesias) durpes bus naudojamas gabalinis, o geros skaidos (tamsias) trupininis gavybos būdas. Pagal Lietuvos klimato sąlygas apie 6 mėn. šiltuoju metų laikotarpiu gali būti kasamos gabalinės durpės bei atliekami kiti einamieji darbai (gavybos laukų remontas) būtini telkinio eksploatavimui. Tuo tarpu trupinių (tamsių) durpių įprastinis gavybos sezonas prasideda gegužės viduryje ir trunka iki rugpjūčio pabaigos (apie 106 dienas, skaičiavimuose priimama 80 darbo pamainų). Technogeninei apkrovai sumažinti darbui durpynė bus naudojami nauji kasybos mechanizmai. Darbui telkinyje bus naudojama plačiai durpynuose pasaulyje paplitusi technika, pritaikyta dirbti padidintos drėgmės vietose (ekskavatoriai praplatintais vikšrais, traktoriai suporintais ratais bei priekabos su didesniu ratų skaičiumi ir paaukštintais bortais). Prieš pradėdant durpių gavybą telkinyje reikės atlikti paruošiamuosius telkinio įsisavinimo darbus. Pradžioje rankiniu būdu bus kertamas savaiminio išsisėjimo miškas ir išraunami bei surenkami kelmai. Po to, seks apjuosiančiųjų, surenkamųjų, nuvedamųjų griovių ir barelinių griovių valymas ar naujų iškasimas, pošūsninių juostų uždaro drenažo atnaujinimas, priešgaisrinių baseinų valymas ar naujų iškasimas. Šiems procesams atlikti bus naudojamas ekskavatorius New Holland E135B (74/99 kW/AG). Tas pats ekskavatorius bus naudojamas ir gabalinių durpių gavyboje, kasant su kasete – kasimo dėže PCB-9 (kasetės talpa 0,24 m³). Pagrindiniai trupininių durpių gavybos (klogo frezavimas, vartymas, rinkimas, durpių pervežimas) bei kiti paruošiamieji, einamieji durpių gavybos laukų remonto darbai telkinyje bus atliekami traktoriumi Fendt 312 Vario (81/110 kW/AG). Traktoriumi atliekant minėtus darbus bus naudojami skirtingi prikabinami padargai. Pačios durpės iškastos gabaliniu būdu ir paliktos gavybos laukuose išdžiūvimui bus kraunamos krautuvu JCB 407 (48/64 kW/AG) į traktorines priekabas paaukštintais bortais (talpa apie 26 m³) ir pervežamos į gamybinę aikštelę. Tas pats krautuvus bus naudojamas ir žaliavos pakrovimui į sunkvežimius. Išdžiūvusios trupininės durpės iš laukų bus surenkamos pneumatinėmis durpių mašinomis ir sandėliuojamos gavybos laukų pakraščiuose arba pervežamos tiesiai į gamybinę aikštelę. Iškastos durpės iš durpyno tolimesniam perdirbimui bus pervežamos didelės keliamosios galios sunkvežimiais SCANIA P 410 (302/410 kW/AG) pakrovus jas į tam pritaikytas (iki 90 m³ talpos) puspriekabas. Tai nauja, plačiai paplitusi durpynuose naudojama technika. Tad kitokių techninių ir technologinių alternatyvų nagrinėjimas nebeturi prasmės. Kasant durpes jokių gavybos

atliekų nesusidaro. Išrauti medžių kelmai arba iškasti iš durpių klodo bus panaudoti kaip kuras. Karjere dirbs keletas darbininkų. Planuojamo naudoti ploto pietrytiniame pakraštyje, už išteklių apskaičiavimo kontūro, planuojama įrengti gamybinę aikštelę su konteinerinio tipo nameliu darbuotojų poreikiams. Greta konteinerinių patalpų bus pastatytas šiukšlių konteineris, kurio turinys periodiškai išvežamas į regioninį sąvartyną. Kitos gamybos atliekos (tepalai, padangos, tepaluoti skudurai, polietileninės plėvės, plastikiniai drenažo vamzdžiai, gelžbetoninės sausinamųjų griovių pralaidos, joms susidėvėjus ir pan.) bus perduodamos atliekas tvarkančioms įmonėms. Durpių gavybos procese nesusidaro pramoninių nuotekų. Planuojama veikla neįtakos tiesiogiai vandens užterštumo. Jokie teršalai nebus išleidžiami į paviršinius vandens telkinius. Sausinamieji grioviai dreuos tik natūralų durpyno vandenį (praktiškai vien atmosferos kritulių). Biologiniai darbininkų teršalai iš lauko tipo biotualetu bus perduodami utilizavimui atliekas tvarkančiai įmonei ir nepasklis į aplinką. Kasybos mechanizmai kuru iš mobilios kolonėlės bus užpildomi gamybinėje aikštelėje. Visi planuojamame eksploatuoti telkinyje dirbsiantys taršos šaltiniai bus mobilūs. Jiems dirbant durpyne pagrindiniai veiksniai (taršos rūšys) galintys sukelti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai yra triukšmas bei į orą iš vidaus degimo variklių išmetami teršalai. Sunkiojo transporto srautas iš planuojamo karjero eismo intensyvumą rajoniniame kelyje Nr. 4724 (Onuškis – Žiliniai – Puodžiai) padidins apie 4 reisiais per parą (skaičiuojant pirmyn ir atgal). Telkinys yra išsidėstęs kaimiškoje, neurbanizuotoje vietovėje. Artimiausia sodyba nuo planuojamo naudoti ploto I bloko yra nutolusi 235 m į šiaurę. Kiek toliau yra nutolusios sodybos esančios atitinkamai 240, 260 ir 290 m į pietus nuo II bloko. Daugiau artimoje aplinkoje (300 m spinduliu) nėra gyvenamųjų sodybų. Greta nagrinėjamo ploto nėra daugiau planuojama ar suplanuota gyvenamųjų ar visuomeninės paskirties teritorijų. Aplink planuojamą naudoti plotą auga miškas, kuris tarnaus kaip ekranas mažindamas tiesioginį triukšmą. Triukšmo gesimas apskaičiuotas įvertinus visas durpių karjero eksploatavimo procedūras nuo tos karjero vietos, kuri arčiausiai priartėja prie artimiausios sodybos gyvenamosios aplinkos. Atskirai skaičiuota triukšmo sklaida ekskavatoriui dirbant ties pakraščio juosta bei dirbant krautuvui ir traktoriui gavybos darbuose vienoje vietoje. Arčiausiai gyvenamosios aplinkos, ekskavatorius priartės iki 230 m, kasant (valant) apjuosiančiuosius griovius. Vykdamas durpių gavybos darbus krautuvai su ekskavatoriumi kartu prie artimiausios sodybos nepriartės arčiau nei 240 m. Skaičiavimuose priimama, kad triukšmas sklis nekliudomai lygia vietoje nesant jokiems papildomiems barjerams. Karjero darbo laikas planuojamas dienos metu tarp 6 val. ir 18 val. Skaičiavimai rodo, kad ekskavatoriui dirbant planuojamo naudoti ploto pakraštyje, triukšmo lygis artimiausios sodybos gyvenamojoje aplinkoje sieks 37,55 dB(A) ir leistina 55 dB(A) triukšmo riba nebus viršijama. Nuo karjero sklaidžiamas triukšmo lygis bus artimas foninei 35 dB(A) reikšmei. Sutvarkius durpyno nusausinimo sistemą, bus vykdoma išteklių gavyba. Kasant durpes ir jas surenkant traktoriu ir krautuvais kartu prie artimiausios sodybos gyvenamosios aplinkos nepriartės arčiau nei 240 m. Atlikti skaičiavimai rodo, kad artimiausios sodybos gyvenamąją aplinką pasiekiantis 32,34 dB(A) triukšmo lygis bus dar mažesnis nei ekskavatoriui dirbant palei planuojamo naudoti ploto pakraštį ir taip pat neviršys HN 33:2011 leidžiamų normų. Palei produkcijos išvežimo žvyrkelio atkarpą nėra vienos gyvenamosios sodybos ar planuojamos gyvenamosios aplinkos, todėl triukšmas nėra atskirai vertinamas. Judant sunkvežimiams viešojo naudojimo keliais pavienių vežėjų keliamas triukšmas nėra atskirai vertinamas. Atlikti triukšmo sklaidos skaičiavimai pagal standartą LST ISO 9613-2:2004 en rodo, kad planuojamame karjere sklaidžiamas triukšmas neviršys ribų nustatytų higienos normoje ir bus artimas foninėms

reikšmėms. Atlikti skaičiavimai, netgi prie pačių nepalankiausių sąlygų rodo neaukštą triukšmo lygį, nepavojingą gyventojų sveikatai. Šie skaičiavimai atlikti pagal patį blogiausią scenarijų neįtraukiant triukšmą ribojančių barjerų, kai mechanizmai dirba arčiausiai gyvenamosios aplinkos. Po darbo pamainos technika išvažiuos iš gavybos laukų ir bus laikoma technikos kieme prie konteinerinio tipo patalpų. Technikos gedimo atveju ji bus nutempiama į technikos kiemą ir išvežama į specializuotus techninio remonto centrus. Dirbant karjerinei technikai susidarys oro tarša, kylanti iš vidaus degimo variklių, deginant kurą. Visi mechanizmai per metus priklausomai nuo naudojamo gavybos būdo sudegins atitinkamai apie 29,8 ir 11,6 t dyzelinio kuro. Metinis išmetamų teršalų kiekis yra nedidelis. Išmetamų dujų kiekis apskaičiuotas pagal Aplinkos ministro 1998-07-13 įsakymu Nr. 125 patvirtintą metodiką: „Teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų su vidaus degimo varikliais, vertinimo metodika“. Sudeginus tokį šio kuro kiekį į aplinką kasant gabaliniu būdu per metus pateks 5,93 t teršalų: 3,58 t anglies monoksido, 1,24 t angliavandenilių, 0,92 t azoto junginių, 0,03 t sieros dioksido ir 0,16 t kietųjų dalelių. Tuo tarpu, naudojant trupininį durpių gavybos būdą į aplinką per metus pateks apie 2,35 t teršalų: 1,42 t anglies monoksido, 0,49 t angliavandenilių, 0,37 t azoto junginių, 0,01 t sieros dioksido ir 0,06 t kietųjų dalelių. Už 100 m į šiaurės rytus nuo planuojamo naudoti ploto yra išsidėstę Burbonių durpių telkinio gavybos laukai. Už 470 m į pietryčius yra nutolę Puodžių durpių telkinio kasybos sklypas. Varėnos rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje, planuojamas naudoti Juodžiuko durpių telkinys rodomas kaip eksploatuojamų ir numatomų eksploatuoti naudingųjų iškasenų teritorija. Nagrinėjamas plotas patenka į rajono gamtinio karkaso teritoriją, tačiau pagal Gamtinio karkaso nuostatas nedraudžiama įrengti karjerus šiose teritorijose. Lietuvos Respublikos Kraštovaizdžio erdvinės struktūros įvairovės ir jos tipų identifikavimo studijoje, kraštovaizdžio vizualinės struktūros brėžinyje, planuojamas naudoti plotas remiantis vizualinės struktūros vertikaliosios ir horizontaliosios sąskaidos veiksniais priskirtas tipui – VIH2. Pagal vizualinės struktūros dominantiškumą nagrinėjamame plote esantis kraštovaizdis priskirtas b kategorijai, kur kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išreikšti tik horizontalūs dominantai. Šioje vietovėje kraštovaizdžio natūrali struktūra jau pakeista dėl ankstesniais metais vykdytos durpių išteklių gavybos. Aplink planuojamą naudoti plotą iškasti apjuosiantieji, viduje surenkamieji, o už jo nuvedamieji grioviai. Šie grioviai yra dalis aplinkinėse teritorijose įrengtos melioracijos sistemos tinklo. Aplink apleistus durpių gavybos laukus yra iškasti apjuosiantieji grioviai, kurie bus išvalyti ir toliau išliks pastoviai užpildyti vandeniu. Tai sudarys hidraulinių barjerą, kad gilesnių durpyno vidinių dalių sausinimas neiššauktų platesnio gruntinio vandens lygio kritimo už kasybos sklypo ribų. Toks hidraulinis barjeras užtikrins, kad durpyno sausinimo įtaka aplinkinėms teritorijoms užges jau už 20 – 30 m. Nagrinėjamame plote esančiuose gavybos laukuose iškastas tankus barelinių griovių tinklas, o pošūsninėse juostose įrengtas uždaras drenažas. Visas durpių telkinio nusausinimo tinklas ir toliau pakankamai gerai funkcionuoja, neleidžiamas patvinti durpynui ir aplinkinėms teritorijoms. Tankus griovių tinklas iškastas ne tik anksčiau įrengtuose gavybos laukuose, bet ir aplinkinėse teritorijose. Vanduo iš planuojamo naudoti ploto grioviais drenuojamas net 4 kryptimis, o abu išteklių blokai yra sujungti melioracijos grioviu. Artimiausias vandens gręžinys (Nr. 8771) yra nutolęs 690 m į pietryčius nuo II išteklių bloko. Artimiausia Žilinių vandenvietė yra nutolusi 720 m į šiaurės rytus nuo II išteklių bloko. Planuojamas naudoti plotas nepatenka į šios vandenvietės sanitarinę apsaugos zoną. Vandens gręžiniai yra išgręžti į gilesnius sluoksnius ir neturi jokios tiesioginės sąsajos su durpynu įrengta gruntinio

vandens sausinimo sistema. Baigus išteklių gavybą telkinys buvo paliktas apleistas ir nerekultivuotas. Atnaujinus išteklių gavybą telkinyje būtų pilnai įsisavinti žemės gelmių naudingieji ištekliai ir tuo pačiu rekultivuotas kasybos pažeistas plotas. Telkinių plotai, lyginant su visu kraštovaizdžio tipo plotu, yra itin maži. Juos iškasus ir rekultivavus kraštovaizdžio tipas nepasikeičia, nes nepakinta bendra reljefo skaida. Pagal Lietuvos pelkių rajonavimą šis telkinys yra Lietuvos pietryčių smėlėtoje lygumoje, į pietryčius nuo Baltijos aukštumų, o pagal geomorfologinį rajonavimą – Dainavos lygumoje, Merkio vidurupio lygumos parajonyje, Lieponių fluvio-glacialinėje lygumoje. Gavybos laukų plote santykinis reljefo peraukštėjimas sudaro apie 2 m. Absoliutiniai aukščiai kinta tarp 138.92 – 140.93 m NN. Žemiausios vietos aptiktos pietrytiniame nagrinėjamo ploto pakraštyje (II bloke), o aukščiausios – šiaurės rytinėje vertinamo ploto (I bloko) dalyje. Esant planuojamoms gavybos apimtims durpynas būtų eksploatuojamas apie 40 metų. Tiksliau durpių telkinio eksploatavimo laikas bus žinomas tik parengus telkinio naudojimo planą, kurio metu bus įvertinti visi išteklių nuostoliai (dugne, neparankiuose plotuose, surenkamuosiuose, apjuosiančiuose, bareliniuose grioveliuose, priešgaisrinėje juostoje ir kt.). Telkinio naudojimo plane (sekančiame dokumentų rengimo etape) bus numatytos konkrečios priešgaisrinės apsaugos priemonės). Pasibaigus išteklių eksploatacijai seks telkinio rekultivavimo darbai, taikant pažangią kiminių atsodinimo technologiją. Kiminai sodinimui bus paimami iš gavybos darbų nepaliestų priešgaisrinių juostų. Donoru bus naudojami augalų fragmentų viršutinis augmenijos sluoksnis (maždaug 5 – 10 cm storio kupstai). Nupešamas samanas gali sudaryti įvairios kiminių rūšys, augančios toje pačioje Juodžiuko pelkėje. Kanados patirtis liudija, kad tos vietos, iš kurių buvo paimti kupstai, per keletą metų vėl užželia. Augalų fragmentai, paimti iš vieno kvadratinio metro, gali būti panaudoti atkuriant 10 – 15 m² durpių gavybos ploto. Augalų fragmentai renkami į didelius plastikinius maišus ir atvežami prie sodinimo vietų. Apjuosiantys durpyną ir vandens nuvedimo grioviai bus 2,5 – 3 m gylio. Jie pastoviai bus užpildyti vandeniu. Tai sudarys hidraulinių barjerą, kad gilesnių durpyno vidinių dalių sausinimas neišsuktų platesnio gruntinio vandens lygio kritimo už kasybos sklypo ribų. Iškastuose durpyno plotuose bus įrengiama kaskadinė vandens lygio palaikymo (analogiškai ryžių sodinimo laukams) sistema, nes sodinant kiminus gretimuose bareliniuose grioviuose vandens lygis turi būti palaikomas apie 5 cm žemiau nei apsodinamo kiminiais paviršiaus. Ant paruošto paviršiaus bus paskleidžiami kiminai, kurie po to padengiami šiaudais. Vieno hektaro tolygiai paskleistų kiminių padengimui panaudojama apie 3 tonos šiaudų. Po šiaudais vyrauja tinkamos sąlygos durpinių samanų fragmentų augimui. Šiaudai atlieka keletą funkcijų: sukuriamas pageidautinas mikroklimatas, karštomis dienomis temperatūra nepakyla aukščiau 10° ir apsaugo paviršių nuo per didelio drėgmės praradimo (išgaravimo). Taip durpinių samanų fragmentai išsaugo drėgmę. Per 2 – 3 metus šiaudai suirs ir išnyks. Bandomuosiuose laukuose jau po 3 mėnesių visur iš po šiaudų pradeda augti durpių samanos. Artimiausia saugoma teritorija yra už 3,1 km į šiaurės vakarus nutolęs Burbonių miško beržo genetinis draustinis. Šiek tiek toliau, už 4,1 km į šiaurės vakarus yra nutolusi Diržamėnių pelkė. Kitos saugomos teritorijos yra nutolusios didesniais atstumais. Apylinkėse nėra saugomų gamtos paveldo objektų. Artimiausia saugoma kultūros vertybė yra Voniškių, Burbonių piliakalnis su gyvenvietė, kuris yra nutolęs 1765 m į šiaurės vakarus. Nagrinėjamas plotas nepatenka į piliakalnio vizualinės apsaugos zoną. Kitos saugomos kultūros vertybės nutolusios dar didesniais atstumais. Planuojamas naudoti plotas patenka į Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines: degradavusios aukštapelkės ir plikų durpių saidrynai. Išskirtos Europos Bendrijos svarbos buveinės neturi jokio

specialaus apsaugos statuso, jos nėra saugomos. Pagrindinė kompensavimo priemonė durpių gavybos pažeistoms buveinėms atkurti bei pelkėdaros procesams iškastuose plotuose atstatyti, planuojama pritaikyti pažangiausių pasaulyje metodiką, taikant kiminų atsodinimo technologiją. Tai vienas sparčiausių aukštapelkinių buveinių atkūrimo būdų. Pasirinktas durpyno rekultivavimo būdas šiuo metu yra vienas iš pažangiausių aplinkosauginiu aspektu. Detalesniam vietovės biologinės įvairovės įvertinimui buvo pasitelkti atskiri savo sričių specialistai. Gyvūnijos vertinimą atliko Vilniaus universiteto gamtos mokslų fakulteto lektorius, zoologas, ornitologas S. Skuja, o augaliją ir esančias buveines apibūdino to paties universiteto g. m. dr., botanikas M. Rasimavičius. Lauko tiriamieji darbai buvo vykdyti 2017 m. liepos – rugpjūčio mėnesiais. Pagal Saugomų rūšių informacinės sistemos duomenis nagrinėjamame plote ir jo apylinkėse nėra fiksuota jokių saugomų rūšių buvimo faktų. Baltojo gandro lizdas nuo numatomo įsisavinti ploto I bloko yra nutolęs 520 m į vakarus. Esant tokiam atstumui planuojama veikla baltojo gandro lizdavietei neturės jokios tiesioginės įtakos. Išliekant esamiems durpyną juosiantiems grioviams ar iškasus naujus palei planuojamo naudoti ploto pakraštį galimas sausinimo poveikis aplinkiniams augalijos kompleksams pasireikštų 20 – 30 m atstumu. Prie miško esančiu eksploatuojamo durpyno pakraščiu turi būti iškastas griovys, kuriame gaisrams kilti palankiu laikotarpiu (pavasariį nutirpus sniegui ir iki prasidedant lietingiems rudens orams ar kol iškris sniegas) nuolat būtų vandens. Priešgaisrinė juosta 50 m atstumu suformuota durpyno teritorijoje (telkinio ribose). Joje draudžiama sandėliuoti durpes, kelmus, šieną ir kitas lengvai užsidegančias medžiagas.

5¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas. Artimiausia Natura 2000 saugoma teritorija svarbi buveinių apsaugai yra už 4,1 km į šiaurės vakarus nutolusi Diržamenių pelkė. Artimiausia Natura 2000 teritorija svarbi paukščių apsaugai yra Rūdninkų giria, esanti už 20,8 km į rytus.

6. Pastabos, pasiūlymai.

6.1. Apie priimtą atrankos išvadą užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas, gavęs atrankos išvadą, per 10 darbo dienų turi pranešti visuomenei, paskelbdamas visuomenei informaciją vadovaudamasis Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 „Dėl visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas) nustatyta tvarka. Teikiant informaciją visuomenei apie atrankos išvadą dėl poveikio aplinkai vertinimo nurodyti, kad išsamiau susipažinti su informacija apie planuojamą ūkinę veiklą galima Aplinkos apsaugos agentūroje, Poveikio aplinkai vertinimo departamento Marijampolės ir Alytaus skyriuje, adresu Kauno g. 69, Alytus, tel. 8-315-56756.

6.2. Užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas turi raštu informuoti atsakingą instituciją (Aplinkos apsaugos agentūrą) apie pranešimo paskelbimą minėtame tvarkos apraše nurodytose visuomenės informavimo priemonėse, kartu pridėdamas laikraščius, kuriuose skelbtas pranešimas, kopijas ir pranešimo, skelbto savivaldybės ir seniūnijos, kurių teritorijas apima planuojama ūkinė veikla, su savivaldybės ir seniūnijos informacine žyma apie gavimo faktą ir datą.

6.3. Durpių gavybos naudojimas bus galimas nustatyta tvarka pakeitus pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį.

6.4. Rengiant naudingųjų išteklių naudojimo planą, vadovautis Žemės gelmių naudojimo planų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014-02-17 įsakymu Nr. D1-415 „Dėl žemės gelmių naudojimo planų rengimo taisyklių patvirtinimo“.

6.5. Planuojamos ūkinės veiklos metu nepažeisti Lietuvos Respublikos miškų įstatymo ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. 1131, reikalavimų dėl miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis.

6.6. Vykdomos veiklos metu paaiškėjus, kad daromas didesnis poveikis aplinkai už informacijoje atrankos išvadai pateiktus arba teisės aktuose nustatytus rodiklius, veiklos vykdytojas privalės nedelsiant taikyti papildomas poveikį aplinkai mažinančias priemones arba mažinti veiklos apimtį/nutraukti veiklą.

6.7. Planuojamos ūkinės veiklos vykdytojas privalės laikytis visų aktualių veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų ir atitinkamai keisti veiklos rodiklius, keičiantis teisiniam reguliavimui.

7. Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant išvadą:

7.1. Teritorija, kurioje planuojama ūkinė veikla, nepatenka į „Natura 2000“, kitas saugomas teritorijas.

7.2. Planuojamą gavybą numatoma vykdyti tik detaliam išžvalgyto telkinio ribose, anksčiau įrengtuose gavybos laukuose.

7.3. Planuojama teritorija atitinka Varėnos rajono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano, sprendinius. Teritorija žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje priskirta naudingųjų iškasenų teritorijai.

7.4. Vadovaujantis saugomų rūšių informacinės sistemos duomenimis (SRIS), nagrinėjamame plote ir jo apylinkėse nėra saugomų rūšių buvimo faktų, todėl poveikio saugomoms rūšims, jų augavietėms / radavietėms dėl karjero naudojimo, nebus.

7.5. Nebus įsisavinami natūralūs nepaliesti pelkiniai kompleksai. Veikla planuojama tik buvusiam durpių karjere su buvusiu pilnai įrengta hidrotechnine infrastruktūra.

7.6. Žaliavai iš karjero išvežti bus naudojamos vietiniu išvežimo žvyrkeliu, kuriuo transportas iš karjero pasieks rajoninį kelią. Toliau visa žaliava bus gabenama viešo naudojimo keliais, kuriuose nėra jokių apribojimų sunkiojo transporto judėjimui. Planuojamas išvežimo kelias pasirinktas siekiant išvengti sunkiojo transporto judėjimo per Žilinių gyvenvietę bei vežimo vietinės reikšmės žvyrkeliais.

7.8. Išteklių gavybos metu vandens lygis karjere nebus dirbtinai žeminamas ar kitaip keičiamas. Naudingųjų iškasenų gavyba ir kiti darbai nebus vykdomi paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose ir vandens telkinių apsaugos zonose. Bendras metinis vandens balansas į arti paviršiaus esančius gruntinius vandenis bus visada teigiamas, todėl neigiamo poveikio paviršinio ar požeminio vandens kokybei / kiekiui neplanuojama.

7.9. Artimiausioje aplinkoje nėra saugomų esamo reljefo geomorfologinių formų (draustinių), todėl dėl reljefo formų keitimo išgaunant naudingąsias iškasenas, poveikio geotopams nebus.

7.10. Eksploatuojant telkinį gamybinių atliekų nesusidarys, vanduo nebus naudojamas, neplanuojama naudoti stacionarių oro taršos šaltinių, o karjero mechanizmai dirbs ne vienoje vietoje. Atlikti skaičiavimai, prie pačių nepalankiausių sąlygų rodo neaukštą triukšmo lygį, nepavojingą gyventojų sveikatai. Triukšmo lygis artimiausios sodybos gyvenamojoje aplinkoje (37,55 dBA) neviršys Lietuvos higienos norma HN 33:2011 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ leidžiamų triukšmo ribinių dydžių.

7.11. Planuojamame plote yra išskirtos dvi Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės: degradavusios aukštapelkės (7120) ir plikų durpių saidrynai (7150), todėl buvo kreiptasi į Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją dalykinės konsultacijos, kuri 2017-12-05 raštu Nr.(12-6)-D8-8052 pateikė išvadą, kad Juodžiuko durpių telkinyje ir jo artimoje aplinkoje inventorizuotoms buveinėms nenumatytas specialus apsaugos režimas – buveinės neįrašytos į „Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus“, sąrašą. Priimant sprendimą dėl durpių gavybos atnaujinimo, Juodžiuko durpių telkinyje inventorizuotų buveinių apsaugos klausimas neturėtų būti vertinamas.

8. Priimta atrankos išvada.

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 6 dalimi, pagal pateiktą informaciją atrankai, priimama atrankos išvada: UAB „Consilior“ planuojamai ūkinei veiklai - išteklių gavybos atnaujinimui Juodžiuko durpių telkinyje neprivalomas poveikio aplinkai vertinimas.

Atrankos išvada dėl poveikio aplinkai vertinimo galioja 3 metus nuo atrankos išvados viešo paskelbimo dienos. Šis sprendimas gali būti persvarstomas Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatyta tvarka – suinteresuota visuomenė per 20 darbo dienų nuo atrankos išvados paskelbimo dienos turi teisę teikti atsakingai institucijai, šiuo atveju Aplinkos apsaugos agentūrai, pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą, kiti poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai: planuojamos ūkinės veiklos subjektai per 10 darbo dienų nuo atrankos išvados gavimo dienos turi teisę pateikti atsakingai institucijai motyvuotą prašymą persvarstyti atrankos išvadą arba skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius), per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Direktorius įgaliota
Poveikio aplinkai vertinimo
departamento direktorė

Justina Černienė

Atrankos išvados dėl - išteklių gavybos atnaujinimo Juodžiuko durpių telkinyje poveikio aplinkai
vertinimo 2017-12 -~~04~~ Nr. (28.4)-A4- ~~12644~~
adresatų sąrašas :

UAB „GJ Magma“
Vaidevučio g. 18, Vilnius
gjmagma@gmail.com

Varėnos rajono savivaldybės administracijai
Vytauto g. 12, Varėna.
info@varena.lt

Alytaus apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai
Suvalkų g. 34, Alytus
alytus.pgv@vpgt.lt

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro
prie Sveikatos apsaugos ministerijos
Alytaus departamento Varėnos skyriui
Parko g. 10, Varėna
varena@nvsc.lt

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos
Alytaus skyriui
Birutės g. 3A, Alytus
alytus@heritage.lt

Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentui
Kauno g. 69, LT-62107 Alytus
alytus@ard.am.lt